

UDENRIGSMINISTERIET

EUKOOR, sagsnr.: 24/20262
Den 5. november 2024

Rådsmøde (almindelige anliggender) den 19. november 2024

SAMLENOTAT

1. Forberedelse af møde i Det Europæiske Råd den 19.-20. december 2024 - udkast til kommenteret dagsorden	2
2. Den landespecifikke retsstatsdialog	3
3. Retsstatsprincippet i Ungarn/ Artikel 7	5

1. Forberedelse af møde i Det Europæiske Råd den 19.-20. december 2024 - udkast til kommenteret dagsorden

- Politisk drøftelse

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 19. november 2024 forventes en kommenteret dagsorden for mødet i Det Europæiske Råd (DER) den 19.-20. december 2024 at blive præsenteret og drøftet. Den kommenterede dagsorden foreligger endnu ikke. Det er aktuelt forventningen, at der på mødet i Det Europæiske Råd blandt andet vil være en drøftelse af Ukraine, situationen i Mellemøsten, EU's udvidelse og migration.

2. Baggrund

Der afholdes møde i Det Europæiske Råd den 19.-20. december 2024. I henhold til forretningsordenen for Det Europæiske Råd (artikel 3) forbereder Rådet (almindelige anliggender) møderne i Det Europæiske Råd.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 19. november 2024 forventes en kommenteret dagsorden for mødet i Det Europæiske Råd (DER) den 19.-20. december 2024 at blive præsenteret og drøftet. Den kommenterede dagsorden foreligger endnu ikke. Det er aktuelt forventningen, at der på mødet i Det Europæiske Råd vil være en drøftelse af Ukraine, situationen i Mellemøsten, EU's udvidelse og migration. Hertil kan forventes et eller flere udenrigspolitiske emner.

Det må forventes, at dagsordenen kan blive justeret frem mod mødet i Det Europæiske Råd.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Den kommenterede dagsorden for mødet i Det Europæiske Råd den 19.-20. december 2024 forventes ikke i sig selv at indebære statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget, samfundsøkonomien, erhvervslevet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Det er dog muligt, at mødet i Det Europæiske Råd vil blive fulgt op af konkrete retsakter, målsætninger, konklusioner eller andet, der vil kunne få sådanne konsekvenser. Konsekvenserne af disse vil først kunne vurderes, når der foreligger konkrete forslag.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Idet der endnu ikke foreligger en kommenteret dagsorden, kendes andre landes holdninger ikke på nuværende tidspunkt.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen ventes at tage formandskabets præsentation af den kommenterede dagsorden til efterretning.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

2. Den landespecifikke retsstatsdialog

- Politisk drøftelse

KOM (2024) 0800

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 19. november 2024 forventes en drøftelse af fire landekapitler i Kommissionens årlige retsstatsrapport, som blev offentliggjort i juli 2024. Det drejer sig om landekapitlerne for hhv. Malta, Nederlandene, Østrig og Polen. Kommissionen forventes indledningsvist at præsentere landekapitlerne. Efterfølgende vil der være mulighed for, at medlemslandene kan stille spørgsmål til de enkelte landekapitler, som de pågældende fire medlemslande vil kunne besvare. Fra dansk side støtter man Kommissionens monitorering af retsstatsforholdene i medlemslandene. Danmark bakker ligeledes op om, at den årlige horisontale retsstatsdialog suppleres af landespecifikke drøftelser på baggrund af Kommissionens retsstatsrapport.

2. Baggrund

Kommissionen offentliggjorde den 24. juli 2024 sin femte årlige retsstatsrapport. Rapporten redegør for retsstatsforholdene på tværs af EU og særskilt i de enkelte medlemslande. Som noget nyt indeholder rapporten fra i år også landekapitler (uden anbefalinger) for udvalgte fire kandidatlande (Albanien, Montenegro, Nordmakedonien og Serbien).

Som led i indsatsen for at styrke retsstatsprincippet i EU's medlemslande lagde Kommissionen i en meddelelse fra juni 2019 op til, at Kommissionen på årlig basis skulle udarbejde en retsstatsrapport. Formålet med den årlige rapport er at monitorere efterlevelsen af retsstatsprincippet på tværs af EU's medlemslande for bedre rettidigt at kunne identificere problematiske tendenser og dermed forebygge, at de udvikler sig til deciderede problemer. Tiltaget nyder bred opbakning blandt medlemslandene og retsstatsrapportens fokusområder er: retssystemet, korruptionsbekæmpelse, mediepluralisme/-frihed samt institutionelle anliggender.

Rapporten baserer sig primært på skriftlige bidrag fra medlemslandene samt på anerkendte kilder såsom Venedig-Kommissionen og Europarådets anti-korruptionsenhed GRECO. Derudover har Kommissionen gennemført landebesøg (fysisk/virtuelt) under udarbejdelsen af rapporten. Rapporten indeholder konkrete, landespecifikke anbefalinger til hvert medlemsland mhp. at forbedre retsstatssituationen.

Rapporten udgør et solidt grundlag for at vurdere retsstatssituationen på tværs af EU. Samtidig tilvejebringer rapporten grundlaget for Rådets årlige dialog om retsstatsprincippet, som indebærer først en horisontal drøftelse af retsstatssituationen i EU og dernæst landespecifikke drøftelser. Den horisontale drøftelse af retsstatsrapporten 2024 blev gennemført på rådsmødet (almindelige anliggender) den 24. september 2024, og den sidste landespecifikke drøftelse (vedr. hhv. Cypern, Letland, Litauen og Luxembourg) blev gennemført på rådsmødet (almindelige anliggender) den 21. maj 2024.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 19. november 2024 forventes en drøftelse af fire landekapitler i Kommissionens retsstatsrapport vedr. hhv. Malta, Nederlandene, Østrig og Polen.

Kommissionen forventes indledningsvist at præsentere landekapitlerne for hvert af de fire medlemslande. Herefter vil det pågældende medlemsland få mulighed for at redegøre for den seneste udvikling på nationalt niveau. Der vil efterfølgende være mulighed for, at de øvrige medlemslande kan engagere sig i dialogen om de enkelte landekapitler og stille spørgsmål eller komme med kommentarer til de pågældende medlemslande.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

En række medlemslande, herunder Danmark, har løbende udtrykt støtte til Kommissionens øgede monitorering af retsstatsforholdene på tværs af EU og i de enkelte medlemslande.

Der forventes samlet set opbakning til Kommissionens rapport samt videreførelse af retsstatsdialogen på baggrund af rapporten efter samme metode som under de seneste formandskaber.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen finder det afgørende, at alle medlemslande lever op til EU's grundlæggende værdier, herunder demokrati og retsstatsprincippet. Efterlevelse af retsstatsprincippet er afgørende for både legitimiteten og effektiviteten af samarbejdet mellem EU's medlemslande, inkl. det indre marked. Regeringen bakker derfor varmt op om Kommissionens initiativ om løbende at monitorere og drøfte efterlevelsen af retsstatsprincippet.

Retsstatsrapporten er et nyttigt redskab til at identificere mulige, negative tendenser og til rettidigt at forebygge, at de udvikler sig til deciderede problemer, som det efterfølgende er vanskeligt at rette op på. Regeringen finder samtidig, at Kommissionens retsstatsrapport og retsstatsdialogen i Rådet er et nyttigt supplement til artikel 7-proceduren, EU-Domstolens virke og retsstatsmekanismen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

3. Retsstatsprincippet i Ungarn/ Artikel 7

- Politisk drøftelse

KOM dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

Europa-Parlamentet vedtog ved afstemning den 12. september 2018 at aktivere proceduren i EU-traktatens artikel 7, stk. 1, over for Ungarn på baggrund af Ungarns manglende efterlevelse af EU's grundlæggende værdier. Sagen behandles aktuelt af Rådet (almindelige anliggender). På rådsmødet den 19. november 2024 forventes en statusdrøftelse af Ungarn. Regeringen er fortsat bekymret over udviklingen i Ungarn på en række områder og bakker på den baggrund op om artikel 7-proceduren mod landet.

2. Baggrund

Europa-Parlamentet vedtog den 12. september 2018 at aktivere artikel 7, stk. 1, i Traktaten om den Europæiske Union (TEU) over for Ungarn ved at sende et begrundet forslag til Rådet. For beslutningen stemte 448, mens 197 stemte imod. Ungarn blev dermed, efter Polen, det andet medlemsland, som der er indledt en procedure imod efter artikel 7, stk. 1, i TEU.

Europa-Parlamentet havde som baggrund for afstemningen udarbejdet en rapport ("Sargentini-rapporten"; 2017/2131 (INL)), som kritiserer forholdene i Ungarn på en række områder:

- Den måde hvorpå forfatningen og valgsystemet fungerer
- Retsvæsenets uafhængighed
- Korruption og interessekonflikter
- Privatlivets fred og databeskyttelse
- Ytringsfrihed
- Akademisk frihed
- Religionsfrihed
- Foreningsfrihed
- Retten til ligebehandling
- Rettigheder for personer, der tilhører mindretal, herunder romaer og jøder
- Migranternes, asylansøgere og flygtninges grundlæggende rettigheder
- Økonomiske og sociale rettigheder

Første del af proceduren efter artikel 7, stk. 1, er en høringsproces af Ungarn i Rådet (almindelige anliggender). Syv høringssessioner er blevet gennemført siden 2019, senest ved rådsmødet (almindelige anliggender) den 25. juni 2024. Rådet er desuden blevet orienteret af Kommissionen om status på sagen en række gange, senest på rådsmødet (almindelige anliggender) den 15. november 2023.

Situationen for EU's grundlæggende værdier, herunder retsstatsprincippet i Ungarn giver fortsat anledning til bekymring. Den ungarske regering forsøger fortsat gennem reformer at få adgang til tilbageholdte EU-midler, men processerne er gået en smule i stå siden årsskiftet. Tilbageholdelsen sker på baggrund af Rådets vedtagelse af foranstaltninger mod Ungarn i medfør af retsstatskonditionaliteten samt 'supermilepælene' i den ungarske genopretningsplan, ligesom Kommissionen betinger udbetalingen af midler til ungarske samhørighedsprogrammer med overholdelsen af relevante bestemmelser i EU's charter om grundlæggende rettigheder.

Kommissionen frigav den 13. december 2023 10,2 mia. euro af de tilbageholdte midler til Ungarn under samhørighedspolitikken. Det skete på baggrund af Kommissionens vurdering af, at Ungarn nu lever op til det horisontale princip om et selvstændigt retsvæsen. Desuden blev der i marts 2024 frigivet yderligere 2 mia. euro efter Ungarn levede op til to af de tematiske betingelser. Det betyder, at der nu tilbageholdes 9,7 mia. euro af samhørighedsmidlerne, hvoraf 6,35 mia. euro er tilbageholdt i medfør af retsstatskonditionaliteten. I marts 2024 besluttede Europa-Parlamentet, at man vil anlægge sag mod Kommissionen for frigivelsen af de 10,2 mia. euro i december 2023. Under Genopretningsfaciliteten har Ungarn fået frigivet ca. 920 mio. euro i slutningen af sidste år i form af forudbetalinger, der automatisk udbetales uanset om opfyldelse af supermilepælene har fundet sted. Samlet er

der således stadig tilbageholdt 19,2 mia. euro fra Ungarn under de tre forskellige processer. Som yderligere konsekvens af Rådets vedtagelse af passende foranstaltninger under retsstatskonditionaliteten har ungarske universiteter fortsat ikke mulighed for at deltage i EU-programmerne for studerende og forskere hhv. Erasmus+ og Horizon Europe og forhandlingerne med Kommissionen fremstår som fastlåste.

Kommissionen anlagde den 19. december 2022 et traktatbrudssøgsmål ved EU-Domstolen mod Ungarn med påstand om, at Ungarn har tilsidesat sine EU-retlige forpligtelser ved at vedtage den såkaldte "anti-LGBT+-lov", som ifølge Kommissionen diskriminerer mod personer på baggrund af deres seksuelle orientering og kønsidentitet. Den danske regering har sammen med en række af ligesindede medlemslande samt Europa-Parlamentet intervenseret i sagen til støtte for Kommissionen.

Der verserer tillige et traktatbrudssøgsmål om mediepluralisme ved EU-Domstolen anlagt af Kommissionen den 17. februar 2023. Sagen drejer sig om det ungarske medieråds afslag på sendetilladelse for den største regeringskritiske radiostation i Ungarn. Regeringen har intervenseret i sagen til støtte for Kommissionen.

Artikel 7-proceduren i Traktaten om Den Europæiske Union

Artikel 7-proceduren henviser til bestemmelsen i artikel 7 i TEU og kan i sidste ende føre til suspension af et medlemslands rettigheder, herunder stemmerettigheder i Rådet, hvis landet systemisk overtræder EU's grundlæggende værdier.

Proceduren indebærer, at der stilles et begrundet forslag om at indlede artikel 7-proceduren af enten 1/3 af medlemslandene (dvs. mindst 9 medlemslande), Europa-Parlamentet eller Kommissionen, hvorefter Rådet med et flertal på 4/5 af medlemslandene (minus det pågældende land, dvs. aktuelt 21 medlemslande), og efter godkendelse af Europa-Parlamentet, kan fastslå, at der er en klar fare for, at et medlemsland groft overtræder EU's grundlæggende værdier nævnt i artikel 2 TEU. Inden Rådet fastslår en sådan klar fare, skal Rådet have foretaget høring af det berørte medlemsland. Rådet kan også vælge at rette henstillinger til det berørte medlemsland, før Rådet fastslår en klar fare.

Artikel 7-proceduren kan ligeledes indledes med et forslag fra enten 1/3 af medlemslandene eller Kommissionen og efter godkendelse fra Europa-Parlamentet. Herefter kan Det Europæiske Råd med enstemmighed - og efter at have opfordret det berørte medlemsland til at fremsætte sine bemærkninger - fastslå, at et medlemsland groft og vedvarende overtræder værdierne nævnt i artikel 2 TEU. Hvis en grov og vedvarende overtrædelse måtte blive fastslået af Det Europæiske Råd, kan Rådet med kvalificeret flertal (dvs. mindst 19 medlemslande) beslutte at suspendere visse af medlemslandets rettigheder, herunder dets stemmerettigheder i Rådet.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 19. november 2024 forventes en statusdrøftelse af Ungarn.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Proceduren efter artikel 7, stk. 1, er igangsat af Europa-Parlamentet, der den 12. september 2018 vedtog det begrundede forslag til Rådet. Europa-Parlamentet vedtog den 15. september 2022 en beslutning om proceduren.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

En større række medlemslande har løbende udtrykt bekymring over situationen i Ungarn og støtte til artikel 7-proceduren mod landet. Enkelte lande har været mere tilbageholdende.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen er på en række områder bekymret over udviklingen i Ungarn og bakker på den baggrund op om artikel 7-proceduren. Regeringen har også løbende udtrykt bekymring i forbindelse med bilaterale møder med repræsentanter for den ungarske regering.

Regeringen finder det afgørende, at alle medlemslande lever op til EU's grundlæggende værdier, herunder demokrati og retsstatsprincippet. EU's grundlæggende værdier er afgørende for legitimiteten og effektiviteten af EU-samarbejdet, herunder eksempelvis også hvad angår det indre marked.

Regeringen bakker derfor aktivt op om, at man holder artikel 7-proceduren på dagsordenen i Rådet for at opretholde det politiske pres, herunder også ved fortsatte status- og høringssessioner. Regeringen finder det vigtigt, at forholdene i Ungarn vurderes ud fra et solidt og velbelyst grundlag.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering den 21. juni 2024.